

Sygn. akt III U 34/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 lutego 2015 r.

Sąd Okręgowy w Przemyślu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Lucyna Oleszek

Protokolant: sekretarz sądowy Agnieszka Radochońska

po rozpoznaniu w dniu 18 lutego 2015 r. w Przemyślu

na rozprawie

sprawy W. G.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w R.

o emeryturę

na skutek odwołania W. G.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w R.

z dnia 25 listopada 2014 r. **nr** (...)

I. **z m i e n i a** zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje wnioskodawcy W. G. prawo do emerytury w ustawowej wysokości, poczynwszy od dnia 9 grudnia 2014 r.

II. **s t w i e r d z a**, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. nie ponosi odpowiedzialności za opóźnienie w ustaleniu prawa do powyższego świadczenia,

III. **z a s ą d z a** od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w R. na rzecz wnioskodawcy W. G. kwotę 120 zł (słownie: sto dwadzieścia złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt III U 34/15

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 18 lutego 2015 r.

Decyzją z dnia 25 listopada 2014 r., zn. (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. odmówił wnioskodawcy W. G. prawa do emerytury.

W uzasadnieniu decyzji podano, iż wnioskodawca nie spełnia wszystkich warunków określonych w ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 1440 ze zm.). Nie udowodnił 15 lat zatrudnienia w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze, a jedynie 6 lat, 9 miesięcy.

Organ rentowy stwierdził, że brak podstaw do uwzględnienia szczególnego zatrudnienia wnioskodawcy w Zakładach (...) w P.

w okresach:

- 1 września 1972 r. – 25 kwietnia 1973 r. (7 miesięcy)

- 9 kwietnia 1975 r. – 31 stycznia 1985 r. (9 lat, 9 miesięcy i 22 dni) z uwagi na brak świadectw pracy wykonywanej w szczególnych warunkach.

Wnioskodawca W. G. w dniu 12 grudnia 2014 r. złożył odwołanie od tej decyzji, domagając się jej „uchylenia”.

Na uzasadnienie podał, że decyzja jest dla niego krzywdząca i niezgodna ze stanem faktycznym. Na potwierdzenie charakteru wykonywanej pracy na stanowisku szlifierza powołał się na zeznania świadków, wnosząc o uwzględnienie pracy w szczególnych warunkach w wymiarze 17 lat, 2 miesięcy i 14 dni.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie z przyczyn, które stanowiły o wydaniu zaskarżonej decyzji.

Ponownie stwierdzono, że wnioskodawca nie spełnia warunków do nabycia emerytury określonych w art. 184 ust. 1 w zw. z art. 27 i art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r.

o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2013 r., poz. 1440 ze zm.) oraz w zw. z § 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r.

w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnianych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Podniesiono, że spośród ustawowych warunków wnioskodawca wykazał 25-letni staż ubezpieczeniowy oraz nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego. Natomiast na dzień złożenia wniosku emerytalnego nie udowodnił 15 lat pracy w warunkach szczególnych.

Organ rentowy wskazał, że okresy pracy wykonywanej w warunkach szczególnych może potwierdzić jedynie zakład pracy, ewentualnie jego następca, na podstawie posiadanej dokumentacji i w ściśle określonej formie, zgodnie z § 2 ust. 2 powołanego rozporządzenia. Wnioskodawca nie przedstawił świadectwa pracy wykonywanej w warunkach szczególnych, a z zachowanych dokumentów nie wynika aby praca na stanowiskach szlifierza należała do prac wykonywanych w warunkach szczególnych.

Sąd Okręgowy w Przemyślu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawca W. G. urodzony (...) złożył w dniu 14 listopada 2014 r. wniosek o emeryturę, oświadczając że nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego oraz że pozostaje w stosunku pracy.

Na potwierdzenie okresów ubezpieczenia oraz charakteru zatrudnienia dołączył świadectwa pracy. Równocześnie przedłożył Oświadczenie, że w czasie zatrudnienia w (...) Zakładach (...) w P. świadczył pracę w warunkach szczególnych.

Rozpoznając ten wniosek organ rentowy zaskarżoną decyzją z dnia 25 listopada 2015 r. ustalił, że wnioskodawca legitymuje się ogólnym stażem ubezpieczeniowym w wymiarze 29 lat, 4 miesiące i 6 dni. Niemniej odmówiono mu prawa do emerytury z uwagi na nieudokumentowanie zatrudnienia w warunkach szczególnych w wymiarze 15 lat. Uwzględniono jedynie takie zatrudnienie na kolei w wymiarze 6 lat, 9 miesięcy i 5 dni. Wnioskodawca w okresie od 1 lutego 1985 r. do 30 czerwca 1991 r. pracował bowiem w (...) w D. Oddział w Ż. jako rzemieślnik i ślusarz, a następnie od 1 lipca do 31 października 1991 r. w (...) Zakładach Usługowych w K. Oddział w P. jako czyściciel taboru kolejowego.

Dowód: 1. Akta organu rentowego:

- wniosek o emeryturę z dn. 14.11.2014 r.
- Oświadczenie wnioskodawcy,
- świadectwa pracy na kolei z dnia 28.06.1991 r. i 31.10.1991 r.
- decyzja odmowna z dn. 25.11.2014 r.

Ponadto Sąd ustalił, że wnioskodawca W. G. z zawodu ślusarz pracę zawodową, w ramach nauki zawodu, rozpoczął od 1 września 1969 r. w Zakładach (...) im. 22 lipca Spółdzielnia Pracy w P.. Do 31 sierpnia 1972 r. odbywał naukę zawodu - montera konstrukcji stalowych. Następnie z dniem 1 września 1972 r. został zaangażowany do pracy na stanowisku ślusarza-mechanika w Zakładzie Z-4/P. Faktycznie wykonywał prace szlifierza przy produkcji piekarników. W czasie tego zatrudnienia wnioskodawca odbył też zasadniczą służbę wojskową w okresie od 26 kwietnia 1973 r. do 8 kwietnia 1975 r.

Początkowo, także przed służbą wojskową, wnioskodawca pracował w Zakładzie Z-4/P w P. przy ul. (...). Następnie zakład ten przeniesiono na teren dawnych koszar wojskowych do P.. Wnioskodawca cały czas pracował przy produkcji piekarników z blachy stalowej tzw. bradrur. W Zakładzie w P. odbywała się produkcja różnych elementów z blachy stalowej. Produkowano tam elementy ogrodzeniowe (siatkę), kątowniki, okna do obór i piwnic, skrzynki elektryczne, kraty studzienne oraz bradrury i ramy kuchenne. W związku z tą różnorodną produkcją w budynkach pokoszarowych urządzono m.in. narzędziownię i warsztat produkcji metalowej. W ramach tego warsztatu funkcjonowały: tokarnia z tokarkami, hala z gilotynami do cięcia blachy i prasami do tłoczenia blachy, spawalnia, galwanizernia oraz szlifiernia. Ta ostatnia była wydzielona z hali głównej - ścianką oddzielono stanowisko, na którym ustawiono szlifierkę. Równocześnie mogło przy niej pracować 2 pracowników. Była to szlifierka dwutarczowa, służąca do szlifowania elementów o grubości 300-400 mm. Obrabiano na niej przede wszystkim elementy do produkcji piekarników oraz zmontowane piekarniki. Produkcja piekarnika z czarnej blachy stalowej rozpoczynała się od cięcia blachy tj. przygotowania poszczególnych elementów piekarnika oraz jej kształtowania. Następnie te elementy były szlifowane, spawane i zgrzewane. Zmontowany piekarnik wymagał ponownego oszlifowania, zwłaszcza w miejscach spawania. Równocześnie część elementów drzwiczek piekarnika tj. otwory wentylacyjne, uchwyty i gałki, wymagała galwanizowania (zwykle elementy te mosiądzowano) i ponownego szlifowania. Miesięcznie produkowano do 1200 piekarników.

Wnioskodawca był jednym z czterech szlifierzy, którzy pracowali wyłącznie przy produkcji piekarników. Zwykle pracował ze S. J.. Przy szlifowaniu piekarników, okuć kuchennych i drzwiczek pracowali też świadkowie Z. H. oraz W. U. (1). Ten ostatni pracował też przy mosiądzowaniu elementów drzwiczek piekarników. Praca przy szlifowaniu odbywała się w stałym zapyleniu opiłkami stali oraz w hałasie wytwarzanym zarówno przez szlifierkę, jak i tokarki oraz prasy, pracujące na hali głównej. W miejscu, gdzie urządzono szlifiernię nie było tzw. wymuszonej wentylacji.

Praca odbywała się zasadniczo na dwie zmiany, pracownicy mieli ustaloną pensję w systemie akordowym. Z pracy rozliczali robotników mistrzowie i kierownik zakładu. Jednym z mistrzów w wydziale narzędziowni, funkcjonującej w sąsiedztwie warsztatu produkcyjnego był świadek J. P. (1).

Sąd ustalił też, że Zakłady (...) zmieniły nazwę na (...) i funkcjonowały w oparciu o kilka zakładów, w których produkowano oprócz elementów metalowych, także środki chemiczne: pastę do butów i podłóg, świece. Zakłady pracowały w kilku miejscach na terenie miasta (przy ul. (...)) i (...) oraz w P. i D..

Dowód: 1. Akta organu rentowego:

- Oświadczenie wnioskodawcy
- świadectwo pracy z dnia 31.01.1985 r.
- kserokopia książeczki wojskowej
- 2. Akta osobowe wnioskodawcy z firmy Zakłady (...)
 - kwestionariusz osobowy,
 - umowa o naukę zawodu z dnia 1.09.1969 r.
 - ponowne zatrudnienie po powrocie z wojska z dnia 12 maja 1975 r.
 - angaże z lat 1969-1985,
- 3. zeznania świadków:
 - J. P. (e-protokół z dnia 18.02.2015 r. – 12 min.),
 - W. U. (e-protokół z dnia 18.02.2015 r. – 24 min.),
 - Z. H. (e-protokół z dnia 18.02.2015 r. – 31 min.),
- 4. zeznania wnioskodawcy ((e-protokół z dnia 18.02.2015 r. – 39 min.).

Następnie od 1 lutego 1985 r. za porozumieniem między zakładami pracy wnioskodawca został zatrudniony w (...) w D. Oddział w Ż.. Na kolei wnioskodawca pracuje nieprzerwanie. Obecnie jest zatrudniony w Zakładach Usługowych (...) Sp. z o.o. w K. jako czyściciel taboru kolejowego.

Dowód: 1. Akta osobowe wnioskodawcy z firmy Zakłady (...):

- Porozumienie między zakładami pracy z dnia 29.01.1985 r.
- 2. zeznania wnioskodawcy (e-protokół z dnia 18.02.2015 r. – 39 min.).

Dokonując tych ustaleń Sąd oparł się na dokumentach zgromadzonych w aktach organu rentowego. Ponadto Sąd uwzględnił dokumentację z akt osobowych wnioskodawcy z okresu jego zatrudnienia w latach 1969-1985. W aktach tych znajdują się dokumenty wskazujące, że pracował jako ślusarz-szlifierz.

Za pełni wiarygodne Sąd uznał zeznania świadków pracujących razem z wnioskodawcą: J. P. (1), W. U. (1) i Z. H.. Świadkowie ci dokładnie opisali strukturę zatrudnienia w zakładzie (...). Wskazali, jakie prace wykonywał wnioskodawca, jak wyglądała organizacja pracy. Sąd podzielił także zeznania wnioskodawcy, który również podał jakie prace wykonywał przez sporny okres zatrudnienia.

Zebrana obecnie dokumentacja wraz zeznaniami świadków i wnioskodawcy potwierdza okres i faktyczny charakter wykonywanej przez niego pracy na stanowisku szlifierza. W rezultacie Sąd uznał, że choć wnioskodawca nie posiada świadectwa pracy wykonywanej w warunkach szczególnych, to w związku z zeznaniami świadków i jego własnymi, możliwe było poczynienie uzupełniających ustaleń, że w okresie od 1972 do 1985 r. pracował jako ślusarz-szlifierz, przy czym wykonywał wyłącznie obowiązki szlifierza.

Wszystkie zgromadzone dowody wzajemnie się potwierdzają i uzupełniają, wobec czego są wiarygodnym źródłem ustaleń faktycznych. Wynika z nich, jaką pracę i w jakich warunkach wykonywał wnioskodawca.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie wnioskodawcy W. G. jest uzasadnione.

Zgodnie z art. 184 ust. 1 i 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2013 r., poz. 1440 ze zm.) - ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Ponadto emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Równocześnie zgodnie z art. 32 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w zw. z § 4 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnianych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8 poz. 43) - ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 r. będącym pracownikami zatrudnionymi w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 ust. 2 i 3 tj. jeżeli spełniają łącznie następujące warunki:

- osiągnęli wiek emerytalny wynoszący dla mężczyzny 60 lat oraz
- posiadają wymagany okres składkowy i nieskładkowy tj. 25 lat dla mężczyzny, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Dla ustalenia tych uprawnień - za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia (art. 32 ust. 2 cyt. ustawy).

Zgodnie z § 2 ust. 1 cyt. Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r.

w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43 ze zm.) - okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

Okresy pracy w szczególnych warunkach stwierdza zakład pracy na podstawie posiadanej dokumentacji - w świadectwie wykonywania pracy w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie

§ 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy. Zaświadczenie zakładu pracy powinno potwierdzać charakter i stanowisko pracy w poszczególnych okresach oraz inne okoliczności, od których uzależnione jest przyznanie emerytury.

Bezsporne jest, że wnioskodawca wykazał, iż ukończył 60 lat oraz posiada 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych. Nie przystąpił też do otwartego funduszu emerytalnego.

W toku rozpoznawania sprawy przed organem rentowym z uwagi na brak świadectwa pracy wykonywanej w szczególnych warunkach, sporny okazał się charakter pracy wykonywanej przez wnioskodawcę w Zakładach (...) w P. w okresach:

- 1 września 1972 r. – 25 kwietnia 1973 r. (7 miesięcy)

- 9 kwietnia 1975 r. – 31 stycznia 1985 r. (9 lat, 9 miesięcy i 22 dni) na stanowisku ślusarza-szlifierza.

Ponadto sporne okazało się zaliczenie do pracy wykonywanej w warunkach szczególnych okresu odbywania przez wnioskodawcę zasadniczej służby wojskowej od 26 kwietnia 1973 r. do 8 kwietnia 1975 r.

W orzecznictwie podnosi się, iż praca w szczególnych warunkach to praca wykonywana stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy (przez 8 godzin dziennie, jeżeli pracownika obowiązuje taki wymiar czasu pracy) w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów pracy wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 16 lutego 2012 r., III AUa 1797/11, LEX nr 1130404).

Prace wykonywane przy szlifowaniu są wymienione w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych wymienione są w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r.

w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 Nr 8, poz. 43 ze zm.) w wykazie A, w dziale III - „W hutnictwie i przemyśle metalowym - Prace różne w hutnictwie i w przemyśle metalowym”, poz. 78 „Szlifowanie lub ostrzenie wyrobów i narzędzi metalowych oraz polerowanie mechaniczne”.

Stanowisko szlifierza zostało wymieniono też w przepisach branżowych tj.

w załączniku nr 1 do Zarządzenia nr 7 Ministra Przemysłu Chemicznego i Lekkiego z dnia 7 lipca 1987 r. (Dz. Urz. MPChIL Nr 4) - dział III „W hutnictwie i przemyśle metalowym - Prace różne w hutnictwie i w przemyśle metalowym”, poz. 78 - „Szlifowanie lub ostrzenie wyrobów i narzędzi metalowych oraz polerowanie mechaniczne”: pkt 1 szlifierz, pkt 2 polerowacz.

W ocenie Sądu Okręgowego, fakt wykonywania przez wnioskodawcę pracy w szczególnych warunkach w spornym okresie znajduje potwierdzenie w zebranych w sprawie materiale dowodowym – dokumentacji osobowej oraz w zeznaniach świadków i jego własnych. Podnieść należy, że w postępowaniu przed sądami pracy i ubezpieczeń społecznych okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość mogą być udowodniane wszelkimi dowodami przewidzianymi w kodeksie postępowania cywilnego i nie są potrzebne jakieś szczególne dowody np. z dokumentów - wystarczą dowody np. z zeznań świadków i stron. W ocenie Sądu praca na szlifierce przy produkcji blaszanych piekarników niewątpliwie mieści się w kategorii prac związanych ze szlifowaniem oraz polerowaniem mechanicznym metali. Produkcja piekarników z czarnej blachy stalowej wymagała m.in. szlifowania oraz polerowania tak poszczególnych elementów piekarnika, jak i już gotowego wyrobu. Na tej podstawie Sąd przyjął, że odwołanie wnioskodawcy jest zasadne, a jego żądanie co do zmiany zaskarżonej decyzji w zakresie dotyczącym charakteru zatrudnienia zasługuje na uwzględnienie.

Równocześnie Sąd przyjął, że praca wnioskodawcy w Zakładach (...) w P. na stanowisku szlifierza wykonywana była w warunkach szczególnych zarówno przed powołaniem go do odbycia zasadniczej służby wojskowej, jak i po powrocie do pracy ze służby wojskowej.

To rzutuje z kolei na zaliczenia do pracy wykonywanej w warunkach szczególnych okresu odbywania przez wnioskodawcę zasadniczej służby wojskowej. W tym zakresie tut. Sąd w pełni podzielił stanowisko Sądu Najwyższego zawarte w uchwale z dnia 16 października 2013 r. (II UZP 6/13), w której przyjęto, że czas zasadniczej służby wojskowej odbytej w okresie obowiązywania art. 108 ust. 1 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r.

o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (Dz. U. Nr 44, poz. 220, w brzmieniu obowiązującym do dnia 31 grudnia 1974 r.) zalicza się - na warunkach wynikających z tego przepisu - do okresu pracy

wymaganego do nabycia prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym (art. 184 w związku z art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS). Przy czym Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 11 lutego 2014 r. sygn. akt II UK 293/13 wskazał, że analiza uzasadnienia ww. uchwały uprawnia jedynie stwierdzenie, że temporalnie w takich sprawach decydował stan prawny, w którym zasadnicza służba wojskowa została odbyta. Z uchwały nie wynika natomiast, że ma to być data graniczna (31 grudnia 1974 r.) w zaliczaniu zasadniczej służby wojskowej do pracy w szczególnych warunkach. Podejmując uchwałę Sąd Najwyższy poprzestał na analizie, że w odniesieniu do stanu faktycznego w sprawie, w której zadano pytanie prawne, czyli do okresu służby wojskowej w latach 1971-73, regulacja prawna nakazuje wliczenie jej do pracy w szczególnych warunkach. Takie rozstrzygnięcie uchwały oznacza, że inne składy Sądu Najwyższego powinny samodzielnie wypowiedzieć się co do okresu późniejszego, jeżeli zasadnicza służba wojskowa była odbywana jeszcze po 31 grudnia 1974 r. lub w całości później. (...) Z uchwały wynika też, że w spornej kwestii decydują zasadniczo przepisy regulujące powszechny obowiązek obrony i to w nich należy poszukiwać odpowiedzi co do zaliczenia służby wojskowej do okresu pracy w szczególnych warunkach. (...) Skład Sądu Najwyższego wydając wyrok z dnia 11 lutego 2014 r. przyjął, że w rozpoznawanej sprawie nadal znaczenie ma art. 108 ustawy z 1967 r., który uległ wprawdzie zmianie od 1 stycznia 1975 r., jednak nie tak istotnej, aby powiedzieć, że nastąpiło przełamanie i ustawodawca chciał z tą datą znieść uprawnienie żołnierzy zasadniczej służby wojskowej do zaliczenia jej do okresu zatrudnienia uprawniającego do wcześniejszej emerytury jako okres pracy w szczególnych warunkach. Zmiana art. 108 ustawy z 1967 r. z dniem 1 stycznia 1975 r. wynikała z wejścia w życie K. pracy (została dokonana na podstawie art. X ust. 2 pkt c ustawy z 26 czerwca 1974 r. Przepisy wprowadzające Kodeks pracy – Dz. U. Nr 24, poz. 142 ze zm.). Zmiana art. 108 ustawy z 1967 r. nie wprowadziła wówczas w nim radykalnie nowej treści, która uzasadniałaby stwierdzenie, że zasadnicza służba wojskowa nie podlega już zaliczeniu do okresu pracy w szczególnych warunkach. Przepis art. 108 ust. 1 stanowił, że „Czas odbywania zasadniczej lub okresowej służby wojskowej wlicza się pracownikowi do okresu zatrudnienia w zakresie wszelkich uprawnień związanych z tym zatrudnieniem, jeżeli po odbyciu tej służby podjął on zatrudnienie w tym samym zakładzie pracy, w którym był zatrudniony przed powołaniem do służby”. Nadal więc ustawodawca potwierdzał wliczanie pracownikowi okresu służby wojskowej do zatrudnienia w zakresie wszelkich uprawnień związanych z tym zatrudnieniem. Kolejna zmiana w ustawie z 1967 r. nastąpiła dopiero na podstawie ustawy z 28 czerwca 1979 r. o zmianie ustawy o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (Dz. U. Nr 15, poz. 97). Przepisy art. 106-108 ustawy z 1967 r. otrzymały wówczas nowe brzmienie. W art. 107 ust. 1 stwierdzono, że „Pracownikowi, który w ciągu trzydziestu dni od zwolnienia z zasadniczej lub okresowej służby wojskowej podjął pracę, czas odbywania służby wojskowej wlicza się do okresu zatrudnienia w zakładzie pracy, w którym podjął pracę, w zakresie wszelkich uprawnień wynikających z Kodeksu pracy oraz przepisów szczególnych”. W tekście jednolitym z 1967 r. (Dz. U. z 1979 r. Nr 18, poz. 111), regulację tę ujęto w art. 120. ust. 1.

Dodatkowo należy wskazać, że z jednolitego orzecznictwa sądów, w tym Sądu Najwyższego, wynika, że zaliczenie okresu zasadniczej służby wojskowej do pracy w szczególnych warunkach uzależnione było od odbycia tej służby w okresie zatrudnienia, w którym była wykonywana praca w warunkach szczególnych i która stanowiła naturalną przerwę w tym zatrudnieniu, jeżeli pracownik bezpośrednio po odbyciu służby powrócił do tego samego szczególnego zatrudnienia. Ponadto obowiązujące przepisy nigdy nie zrównywały okresu zasadniczej służby wojskowej z zatrudnieniem, ale nakazywały zaliczać okres tej służby do okresu zatrudnienia w zakresie określonych uprawnień. Szczegółowe zasady zaliczenia zasadniczej służby wojskowej do okresu zatrudnienia były zaś uregulowane w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 22 listopada 1968 r. w sprawie szczególnych uprawnień żołnierzy i ich rodzin (Dz. U. nr 44, poz. 318 ze zm.). Rozporządzenie to zostało uchylone z dniem 1 września 1979 r.

Równocześnie do oceny określonego stanu faktycznego, w tym zrealizowanego przed wejściem w życie ustawy o emeryturach i rentach z FUS wywołującego określony skutek prawny, należy stosować ówczesne obowiązujące przepisy (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 marca 2013 r. I UK 544/12), w którym przyjęto, że przy kwalifikowaniu okresu zasadniczej służby wojskowej jako okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach, należy stosować regulacje prawne obowiązujące w okresie odbywania tej służby.

Odnosząc te stanowiska do nin. sprawy należy przyjąć, że cały okres odbywania przez wnioskodawcę zasadniczej służby wojskowej od 26 kwietnia 1973 r. do 8 kwietnia 1975 r. winien być oceniany według art. 108 ustawy o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej. Na podstawie tego przepisu okres zasadniczej służby wojskowej także po 1 stycznia 1975 r. wlicza się pracownikowi do okresu zatrudnienia w zakresie wszelkich uprawnień związanych z tym zatrudnieniem. Nieznaczna zmiana brzmienia tego przepisu art. 108 (a następnie przeniesienie jego treści do art. 120) nie daje podstaw do wyłączenia służby wojskowej z okresu zatrudnienia w zakresie wszelkich uprawnień związanych z zatrudnieniem.

Charakter zatrudnienia wnioskodawcy na stanowisku szlifierza nie zmienił się po powrocie wnioskodawcy ze służby wojskowej. Po zakończeniu tej służby z dniem 5 maja 1975 r. zatrudniono go ponownie i nadal wykonywał obowiązki szlifierza przy produkcji piekarników. Stąd na mocy powołanych przepisów (w brzmieniu obowiązującym do 1979 r.) Sąd uwzględnił do okresu pracy wykonywanej w warunkach szczególnych cały okres odbywania przez wnioskodawcę zasadniczej służby wojskowej.

W rezultacie Sąd przyjął więc, że wnioskodawca dodatkowo wykazał 12 lat, 5 miesięcy pracy wykonywanej w warunkach szczególnych. Łącznie z okresem uwzględnionym przez organ rentowy, przed dniem 1 stycznia 1999 r., udowodnił 20 lat i 2 miesiące takiego zatrudnienia.

Zgodnie z art. 129 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu.

W tym stanie rzeczy Sąd uznał, że odwołanie wnioskodawcy zasługuje na uwzględnienie i na mocy powołanych przepisów w zw. z art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję, przyznając mu prawo do emerytury, poczynawszy od dnia 9 grudnia 2014 r. tj. osiągnięcia wieku emerytalnego, o czym orzeczono w pkt I-szym wyroku.

Zgodnie z art. 118 ust. 1 i 1a ustawy o emeryturach i rentach z FUS organ rentowy wydaje decyzję w sprawie prawa do świadczenia lub ustalenia jego wysokości po raz pierwszy w ciągu 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania tej decyzji, z uwzględnieniem ust. 2 i 3 oraz art. 120. W razie ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego, jeżeli organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Organ odwoławczy, wydając orzeczenie, stwierdza odpowiedzialność organu rentowego.

Kierując się tym przepisem oraz uwzględniając wcześniejsze rozważania Sąd uznał, że ustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji (przeprowadzenie dowodu z zeznań świadków oraz ocena dokumentów osobowych) zwalniają organ rentowy z odpowiedzialności za opóźnienie w ustaleniu prawa do świadczenia emerytalnego wnioskodawcy. Orzeczenie w tym zakresie zawarto w pkt II-im wyroku.

Rozstrzygnięcie o kosztach postępowania w pkt III-im wyroku znajduje uzasadnienie w treści art. 98 k.p.c. i rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. tj. z 2013 r. poz. 490) - § 11 ust. 2 w zw. § 2 ust. 2. Sąd uznał, iż pełnomocnik wnioskodawcy aktywnie reprezentował swego mocodawcę. Składane wnioski dowodowe zmierzały do szybkiego i rzetelnego wyjaśnienia sprawy. Stąd Sąd dwukrotnie zwiększył minimalną stawkę opłaty z tytułu zastępstwa procesowego.